

Μια προαναγγελθείσα αστοχία

του Κ. Κωτσάκη και Κ. Παναγιωτοπούλου

Ένα από τα μεγάλα προβλήματα της εποχής μας, είναι πως πολλές φορές, δεν έχεις πού να καταθέσεις, θέσεις και απόψεις. Οι φυσικοί τους χώροι γίνονται εξαιρετικά αφιλόξενοι... Ποιός δεν έχει τέτοιες εμπειρίες.

Άλλωστε, στις ημέρες μας προτιμάται η θεραπεία εκ των υστέρων και η τρεχάλα, από την πρόληψη και το σωστό σχεδιασμό.

Αυτό βέβαια ακούγεται σαν παραδοξότητα, όταν πρόκειται για ένα πνευματικό ίδρυμα. Έλα όμως που ζούμε στην σύγχρονη Ελλάδα, μια χώρα απόλυτα συμφιλωμένη με τις παραδοξότητες, σε βαθμό θα 'λεγες εξειδίκευσης..

Στο παρελθόν, είχαμε αναφερθεί, και από το περιοδικό "Πυρφόρος" (τεύχος 10, 1993), σχετικά με την Πολυτεχνειούπολη στον Ζωγράφου και στο σχεδιασμό της. (βλ. Εικ. 1, 2)

Το χωροταξικό και το πολεοδομικό φάνηκε πως πάσχουν βαρύτερα. Η συζήτηση όμως, αν και απειδείχθη αναγκαία, δεν έγινε ακόμα, με δικαιολογία την γνωστή σε τέτοιες περιπτώσεις (όπου η γραφειοκρατία και οι καλένδες της, κάνουν το θαύμα τους), πως δηλαδή "...άλλα επείγουν(!!!) και δεν αφήνουν χρόνο(!!!) γι' αυτά..".

απόψεις μας σχετικά με αυτό τον πολυσημάντο και πολυδύναμο χώρο (και γεωγραφικά και σημαντικά) στο κέντρο της Πολυτεχνειούπολης. Ήταν η έκθεση που οργανώθηκε στο πλαίσιο των εκδηλώσεων "Ημέρες Έρευνας και Τεχνολογίας '95", στο χώρο του κτιρίου της διοίκησης του Πολυτεχνείου (χρυσόγαλλο παράδειγμα και αυτό, των τρόπων που υποχρεώθηκε το γραφείο μελέτης Πολυτεχνειούπολης, ν' ακολουθήσει κατά το σχεδιασμό του) που έδειξε και τις ελλείψεις και τις αστοχίες.

Εδώ λοιπόν, συγκεντρώνουμε το ενδιαφέρον μας, στον πυρήνα της όλης σύνθεσης, τις Πλατείες Κέντρου.

Ένα τμήμα του όλου έργου της Πολυτεχνειούπολης, που θα έπρεπε να έχει μπει σε προτεραιότητα εδώ και πολλά χρόνια. Αυτό θα βοηθούσε το όλο έργο επιτέλους, να φανεί, όποια και αν είναι η αξία του και η Πολυτεχνειούπολη να βγει από το καθεστώς εργοταξίου και μζέριας που την χαρακτηρίζει.

Ίσως όμως δεν είναι τυχαίο, που μένει ημιτελές το τμήμα αυτό όλ' αυτά

τα χρόνια, αφήνοντας την όλη σύνθεση μετέωρη και σε εκκρεμότητα.

Είναι γιατί η λύση που έχει σχεδιασθεί, δεν πείθει. (βλ. Εικ. 3)

Η σχετική πρόταση που υπάρχει για το χώρο αυτό περιλαμβάνει:

1. Έναν υπόγειο(!!!) χώρο στάθμευσης αυτοκινήτων 8160(!!!) μ² (όσο μια σχολή) για 230 (!!!) αυτοκίνητα (σε σύνολο 2300 υπαιθρίων θέσεων).
 2. Πάνω απ' αυτό, προβλέπεται ένα σύνολο από μικρά κτίρια, που δεν οδηγούν όμως στη διαμόρφωση των αναγκών προϋποθέσεων για τις ανάγκες του χώρου αυτού, ούτε λειτουργικά, ούτε αισθητικά, ούτε σημειολογικά. (βλ. Εικ. 4, 5)
- Άποψη μας είναι πως υπάρχουν περιθώρια μεσολάβησης. (βλ. Εικ. 6)

Ο χώρος αυτός, δεν πρέπει να χάνει το νόημα, τη σημασία και την κλίμακα, που πρέπει να έχει ένας χώρος κεντρικός, μιάς μικρής πόλης 10.000 προσώπων (φοιτητών και διδακτικού προσωπικού).

Πρέπει να καλύπτει και να εξασφαλίζει λειτουργίες σύμφυτες με το χαρα-

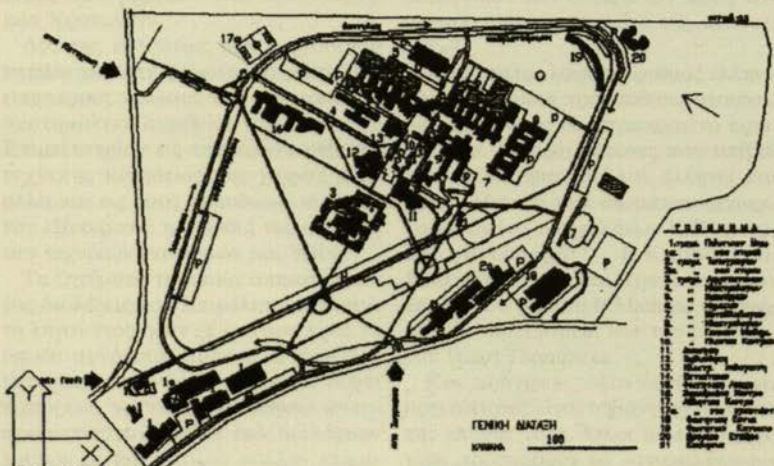
1. Οι Πλατείες Κέντρου

Τότε είχαμε επισημάνει, ανάμεσα σε πάρα πολλά άλλα, το λαθεμένο σχεδιασμό και των "Πλατειών Κέντρου". Ένα μέρος του όλου συγκροτήματος με σημαντικές λειτουργικές, σημειολογικές και αισθητικές απαιτήσεις. Και είχαμε προσπαθήσει να καταγράψουμε τις αδυναμίες του.

Ένα γεγονός ήρθε να ενισχύσει τις

Ο Κ. Κωτσάκης και η Κ. Παναγιωτοπούλου είναι αρχιτέκτονες στο Εργαστήριο Προγραμματισμού - Μελέτης Πανεπιστημιακών Εγκαταστάσεων.

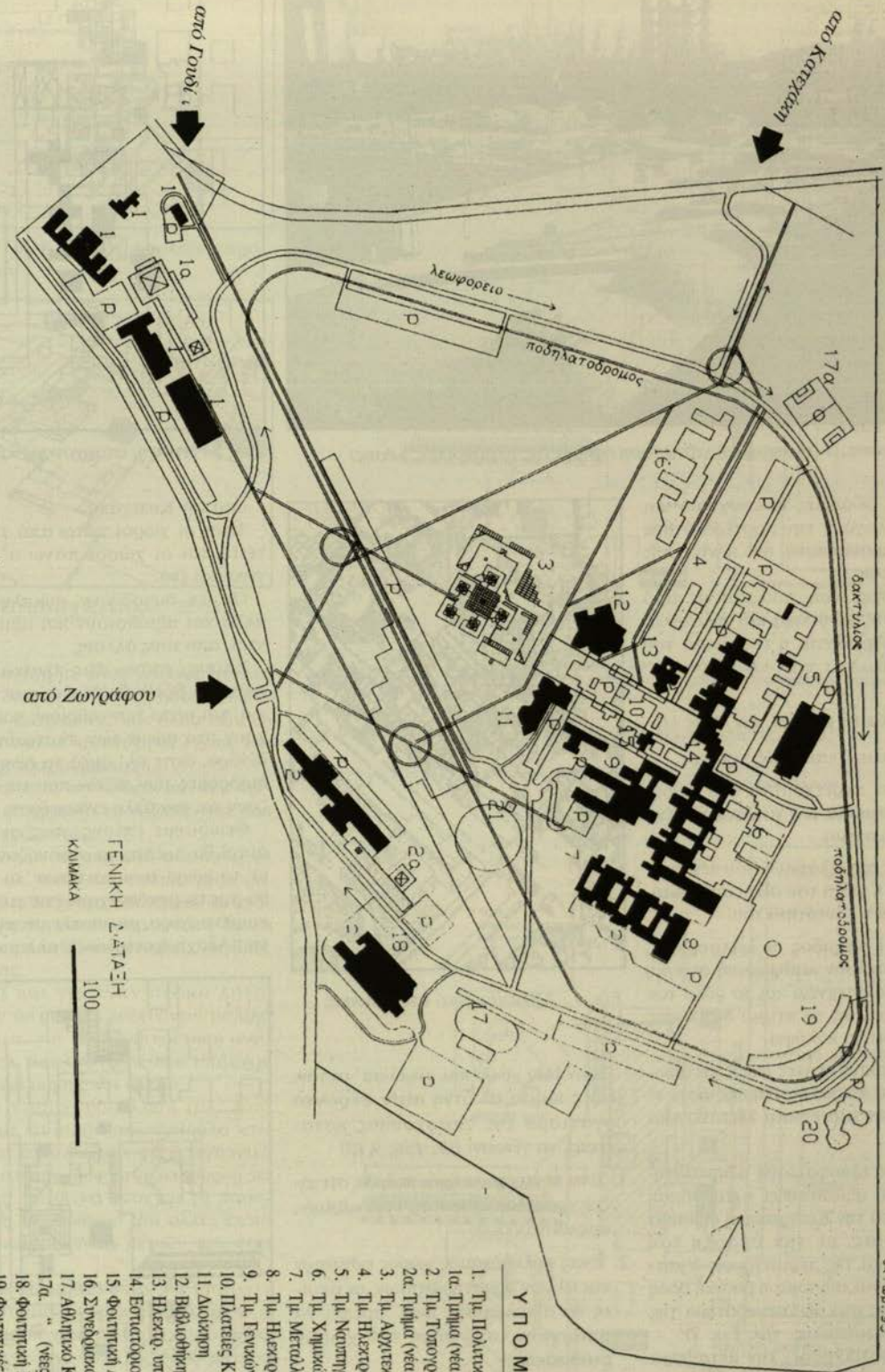
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥΠΟΛΗ '93

εικόνα 1 : Γενικό Πολεοδομικό

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΓΤΩΝΗ '93

στρωθ. '93

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1. Τη. Πολυτεχνικών Μηχ.
- 1α. Τμήμα (νέα κτίρια)
2. Τη. Τοπογράφων
- 2α. Τμήμα (νέα κτίρια)
3. Τη. Αρχιτεκτόνων
4. Τη. Ηλεκτρολόγων
5. Τη. Ναυπηγών
6. Τη. Χημικών
7. Τη. Μεταλλουργών
8. Τη. Ηλεκτρολόγων
9. Τη. Γενικών Μηχανικών
10. Πιλατρες Κέντρου
11. Αποθήκη
12. Βιβλιοθήκη
13. Ηλεκτρ. υπολογιστής
14. Εστιατόριο
15. Φοιτητική Δέσμη
16. Συνεδριακό Κέντρο
17. Αθλητικό Κέντρο
- 17α. .. (νέες εγκαταστάσεις)
18. Φοιτητική Εστία
19. Φοιτητικές Κατοικίες
20. Βερεσιώκος Στάδιος
21. Εξοχολογία

Εκκ. 2. Γενική άποψη της πρότασης μας το 1993

Εικόνα.. 3 : Η σημερινή κατάσταση (τιμήμα της υπάρχουσας λύσης)

κτήρα του, οι οποίες να ενισχύουν και να δικαιολογούν την προτεραιότητα και την σημασία τους, στο κέντρο της όλης σύνθεσης.

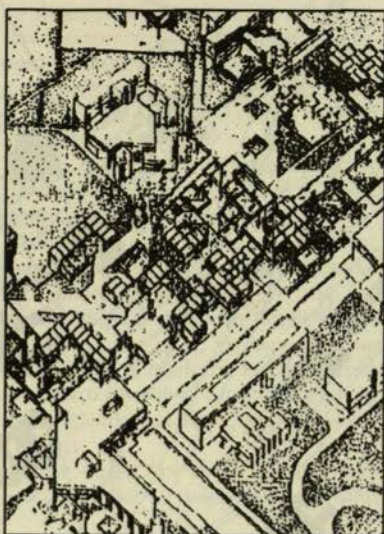
Το ερώτημα είναι, ποιές και με ποιό τρόπο, ώστε συνθετικά και σημειολογικά, να εκφράζεται η ταυτότητα του όλου χώρου.

2. Η πρότασή μας (βλ. Εικ. 7 έως 11)

Πιστεύουμε λοιπόν πως πρέπει :

1. Να δοθεί περιεχόμενο στο χώρο, ώστε η σημασία του να μην είναι ένα ρητορικό σχήμα.
2. Ο χώρος των πλατειών του κέντρου, να είναι η ψυχή του όλου συγκροτήματος και η ταυτότητά του.
3. Να δοθεί διέξοδος σε λειτουργίες, που αποτελούν καθημερινή ανάγκη για το Πολυτεχνείο και το ρόλο του και τις οποίες το κτίριο διοίκησης δεν μπορεί να καλύψει.
4. Να συνδεθούν οι νέες αυτές λειτουργίες με το κτίριο διοίκησης, ώστε ν' αποτελούν μία ενιαία λειτουργικά ενότητα.
5. Επίσης να εξασφαλιστεί η δυνατότητα και να αξιοποιηθεί η πρόσβαση πεζών από την Κατεχάκη, η σημασία της οποίας, με την ύπαρξη του "metro" και της περιμετρικής Υμητού, θα είναι σύντομα η βασική οδός πρόσβασης στο όλο συγκρότημα της Πολυτεχνειούπολης. (βλ. Εικ. 7)

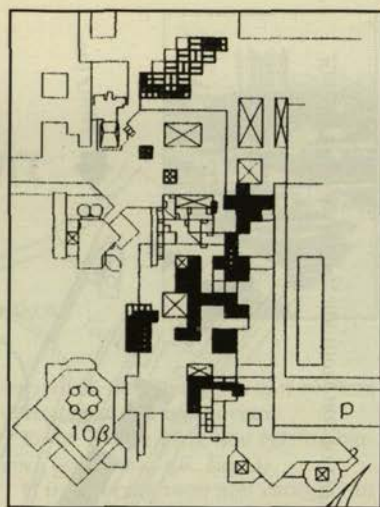
Έτσι, προτείνουμε, την μεταφορά 120 θέσεων (2400 μ²) από τον εστεγα-σμένο(!) χώρο στάθμευσης, σε όμορο υπαίθριο χώρο και με την κατάλληλη δεινδροφύτευση. (βλ. Εικ. 10)

Εικ. 4 : Αξονομετρικό υπάρχουσας λύσης

Στον ίδιο χώρο και γύρω απ' αυτόν, χωρίς καμία αλλαγή στον φέροντα οργανισμό της υπάρχουσας κατασκευής, να γίνουν: (βλ. Εικ. 9,10)

1. Ένα κεντρικό κτίριο, που θα στεγάξει γραφεία, αίθουσες σεμιναρίων, αμφιθέατρο κ.ά.
2. Ένας πολυδύναμος χώρος εκθέσεων και άλλων δραστηριοτήτων, οι οποίες θα αξιολογηθεί πως πρέπει να υπάρχουν, στη θέση του χώρου στάθμευσης.
3. Η σύνδεση των παρα πάνω χώρων με το κτίριο διοίκησης.
4. Η απόληξη του βασικού πεζοδρόμου

Εικ. 5 : Άνοψη, υπάρχουσας λύσης

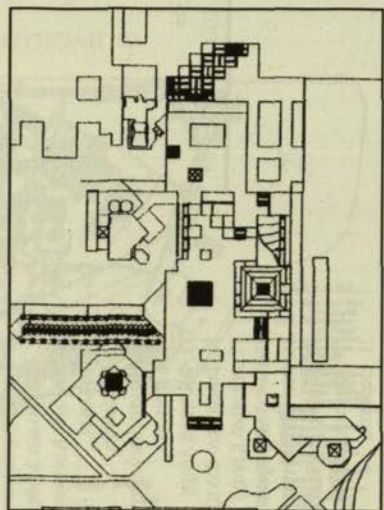
από την Κατεχάκη.

Έτσι οι χώροι κάτω από τις πλατείες και οι χώροι πάνω σ' αυτές, γίνονται ένα.

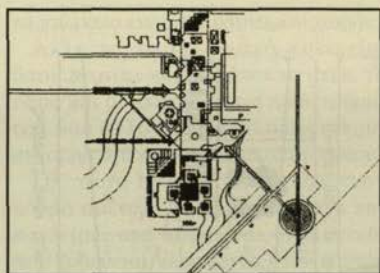
Οι μεν, διεισδύουν, συμπληρώνουν αλλά και αξιοποιούν και αξιοποιούνται, από τους άλλους.

Επίσης, επάνω στις πλατείες, μπορούν να βρεθούν θέσεις για γλυπτά κ.ά, και μέσω των αιθρίων, που υπάρχουν στο σώμα των πλατειών, ψηλά δένδρα, ώστε όλ' αυτά να δίνουν στις διαδρομές των πεζών που τις διασχίζουν και ένα άλλο ενδιαφέρον.

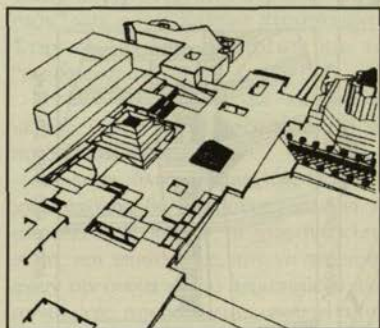
Θεωρούμε επίσης, πως οι χώροι αυτοί θα πρέπει, να συνδυάζονται και με το χώρο των φοιτητών, οι οποίοι θα πρέπει μεν να έχουν ένα πιο συγκεκριμένο χώρο, με αποκλειστική χρήση, τη "Λέσχη φοιτητών", αλλά και μια

Εικ. 6 : Άνοψη, της πρότασής μας

Εικ. 7 :Πλ. Κέντρου - Απολήξεις προ-σβάσεων

Εικ. 8 :Πλατείες Κέντρου - Γενική άποψη

άμεση σχέση με τους χώρους αυτούς και τη διαχείρισή τους, ώστε οι εκθέσεις, οι εκδηλώσεις και άλλα που θα συμβαίνουν σ' αυτούς, να έχουν και την δική τους συμμετοχή.

Οι φοιτητές δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι μόνο το άλλοθι, για όσα κατασκευάζονται.

Τονίζουμε τη σημασία που έχει, να γίνουν όλ' αυτά πάρα πολύ γρήγορα. Τα οφέλη θα είναι πολλαπλά. Η αναβάθμιση θα είναι σημαντική και η δυναμική που θα αναπτυχθεί, μεγάλης σημασίας.

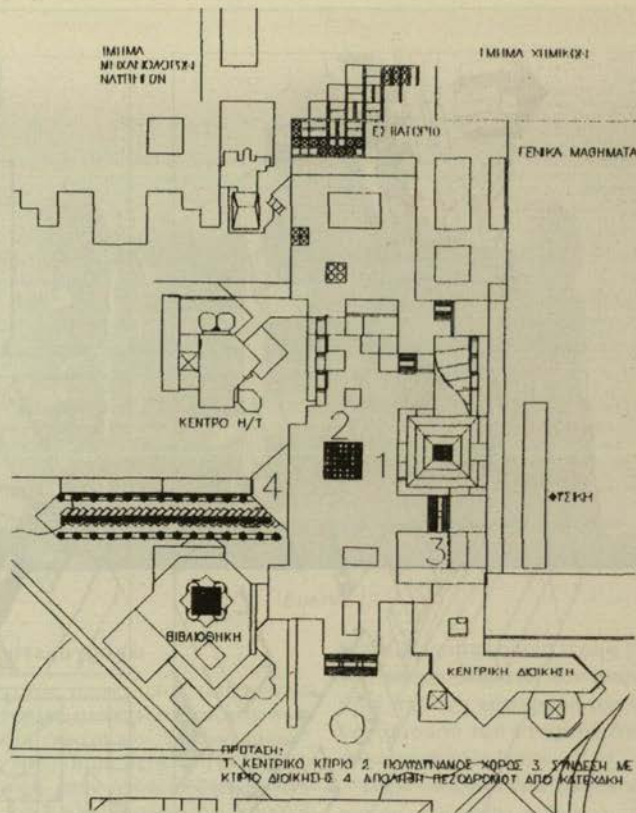
Αλλά και για έναν ακόμα λόγο. Γιατί εν τω μεταξύ, ξεοδεύονται μεγάλα κονδύλια, για την εξυπηρέτηση αναγκών, εκ των ενόντων, στο υπάρχον κτήριο Διοίκησης και αλλού.

Στην υπάρχουσα λύση (βλ. Εικ. 3,4,5), με τα μικρά πολυδαίδαλα κτίρια που κατακλύζουν τις επιφάνειες των πλατειών, δεν υπάρχει χώρος να βαδίσουν ελεύθερα, ούτε για τα παραδοσιακά "πηγαδάκια" και άλλες εκδηλώσεις επικοινωνίας μεταξύ των φοιτητών.

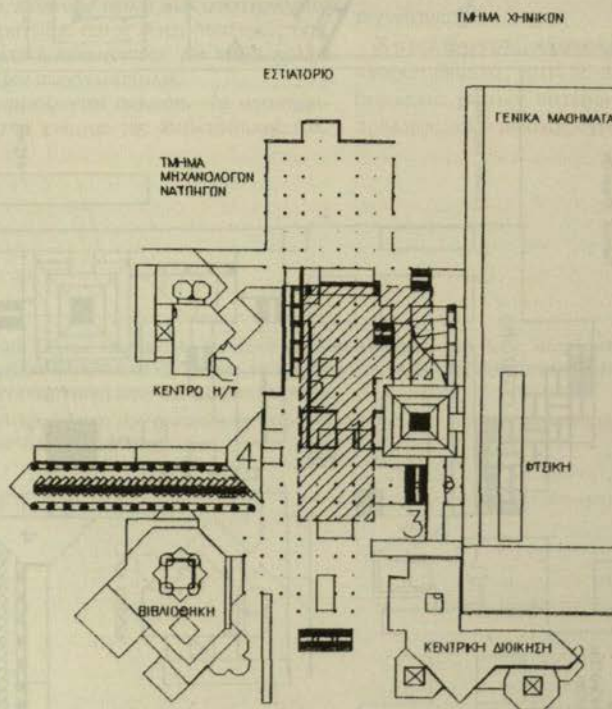
Είναι όμως δυνατόν να υπάρχει πανεπιστημιακός χώρος χωρίς αυτά ;

Η μικροαγορά που επιχειρούν να συγχροτήσουν, είναι εκτός κλίματος και εκτός κλίματος.

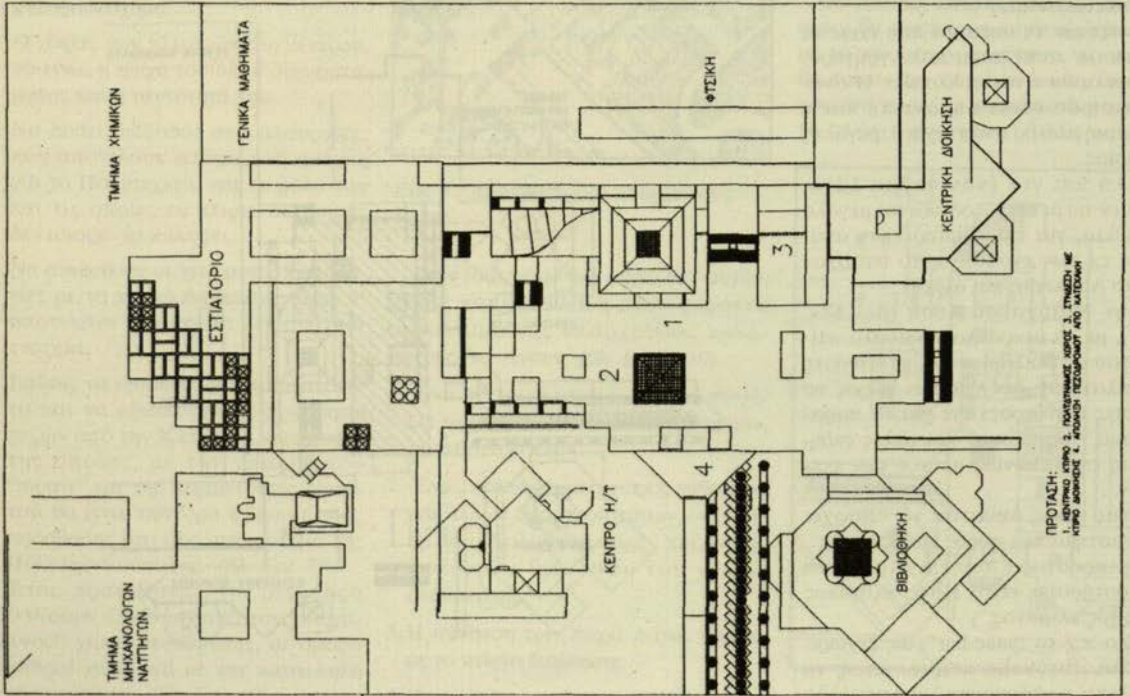
Άλλο π.χ το "snac-bar", ως ξεχωριστό και αυτόνομο κτίριο, όπως το προβλέπει η υπάρχουσα λύση και άλλο

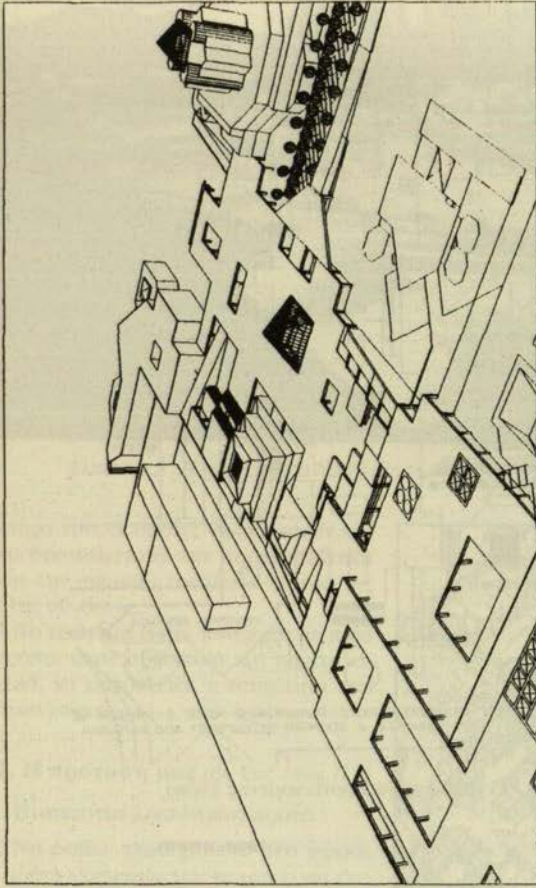
Εικ. 9 :Πλατείες Κέντρου - Γενική άποψη προτεινόμενης λύσης

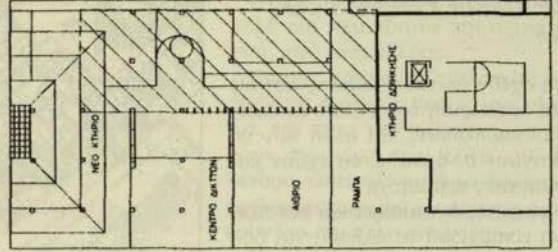
Εικ. 10 : Πλατείες Κέντρου - Κάτοψη Ισογείου, (σημειωινό εστεγασμένο garage)

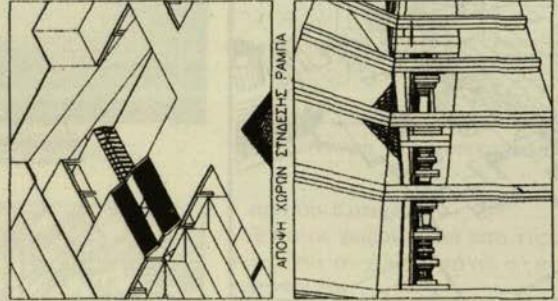
ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΨΗ

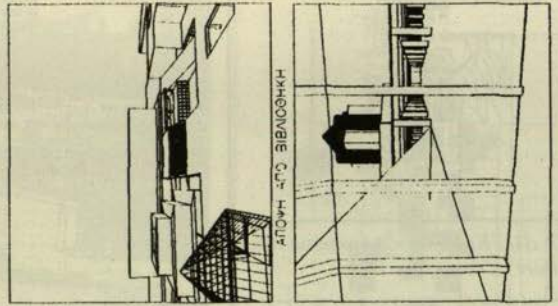
ΠΡΟΟΠΤΙΚΟ

ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΔΙΩΣΗΣ

ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΧΩΡΟ ΣΤΑΔΙΩΣΗΣ

ΑΠΟΨΗ ΑΠΟ ΧΩΡΟ ΣΤΑΔΙΩΣΗΣ

Εικ. 11. Αποψεις από τη λίσση που προτείνουμε

το κυλικείο ενός πολυδύναμου χώρου.

Άλλο τα περιφερειακά κυλικεία, όπου περνάει και βιώνεται το στύλ, το ύψος και οι ιδιαιτερότητες κάθε τμήματος και άλλο μια μεγαλοκαφετέρια συνοικιακού και συνοικισιακού τύπου.

Όλ' αυτά έχουν για μοντέλο, έναν κόσμο αμέτοχο και παθητικό στα της παιδείας, στα κοινά και συλλογικά, που ξοδεύεται κλεισμένος στον εαυτόν του και ανταγωνίζεται τον διπλανό του, γεμάτος από επαρχιώτικες φοβίες. Έναν κόσμο ακίνητο, σε "ίλουστρασιόν" και χωρίς κανένα περιεχόμενο. Στην περίπτωση, αφαιρέστε και το "ίλουστρασιόν".

Έχουν να κάνουν με εμπορικό κέντρο, αγορά και με παζάρι και όχι με παιδεία και ιδέες.

Άλλωστε, όλη η έκταση της Πολυτεχνειούπολης, θα μπορούσε / μπορεί ν' αποτελεί ένα πάρκο, με χώρους κλειστούς και υπαίθριους, που να περιγράφουν την ουσία και το περιεχόμενο, της συνολικής προσπάθειας, που γίνεται μέσα σ' αυτό, προσθέτοντας ενδιαφέρον, στην περιήγηση και στη χρήση του. (βλ. *Εικ. 2,11*)

Μια δυναμική δηλαδή παρουσία, στο σύνολο της πόλης, ουσιαστικά και με έργα και όχι μόνο ρητορικά.

Όλ' αυτά είναι εφικτά και δεν απαιτείται παρά μόνο η διάθεση και η απόφαση, στον ορθολογισμό της σχεδίασης και της χρήσης των κωνδυλίων, που έτσι και αλλιώς θα χρειαστούν, για να γίνουν όσα σ' αυτούς τους χώρους, πρέπει και πρόκειται να γίνουν.

Εικόνα 12

Σαν υστερόγραφο

Δυστυχώς όμως, όπως μαθαίνουμε οι αστοχίες συνεχίζονται και στην τελευταία έκδοχή του "πολεοδομικού", την 5η κατά σειρά μετά το 1992, χωρίς συμμετοχή, στην οποία συζήτηση γίνεται, όσων έχουν διατυπώσει κριτική, αλλά και προτάσεις.

Η κριτική όμως θα υπάρξει και θα είναι πιθανόν πολύ πιο αυστηρή από τη δική μας, όπως είναι δυστυχώς ήδη, η κριτική που γίνεται για πάρα-πολλά της Πολυτεχνειούπολης.

Ετοιμάζονται δηλαδή, νέα ατοπήματα, στα χνάρια της Βιβλιοθήκης (βλ.

Εικ. 12), για την οποία είχαμε επισημάνει, τα προβλήματα που παρουσίαζε πριν από την κατασκευή του φέροντα οργανισμού του κτηρίου, δυστυχώς όμως αυτή προχώρησε.

Τώρα αναζητούνται τρόποι και ιδέες για να αμβλυθθεί η "τετρά...πτυργος" μορφολογία της, η οποία θα σηματοδοτεί πια δυστυχώς, ολόκληρη την Πολυτεχνειούπολη.

Καταλήγοντας, εξακολουθούμε να αναρωτιώμαστε, γιατί να προτιμάται η θεραπεία εκ των υστέρων και όχι η πρόληψη και ο σωστός σχεδιασμός.

¹ Δυστυχώς το κακό δεν περιορίζεται μόνο σ' αυτά. Είχαμε επισημάνει τις πολύ μεγάλες ελλείψεις στο ύψος, στις λεπτομέρειες, στο design, στην τυποποίηση, στην στρατηγική των μελετών, ώστε να έχουν και να παρέχουν, ενελίξι ως προς την επεκτασιμότητα, τα δίκτυα, την ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ. Αλλά και ως προς την ενεργειακή υποστήριξη των κτιρίων.

Ως χαρακτηριστικές περιπτώσεις αναφέρουμε τον τραγέλαφο των δικτύων, το κτίριο διοίκησης, των γενικών μαθημάτων και το σκάνδαλο των σκανδάλων το κτίριο της "τετραπύργου" (sic) βιβλιοθήκης.